

Pouk na daljavo na OŠ Franja Malgaja Šentjur

 Aleksandra Lampret Senčič, mag., prof. def., OŠ Franja Malgaja Šentjur

Članek govori o procesu načrtovanja in izvedbe medpredmetnega povezovanja. Skozi timsko delo, načrtovanje vsebin in gradiv spoznamo proces sodelovanja strokovnih delavcev. Organizacija medpredmetnega povezovanja zahteva od strokovnih delavcev veliko več, kot sami pričakujemo.

OŠ Franja Malgaja Šentjur je šola, ki s secesijsko arhitekturo opozarja nase in s častitljivo starostjo sto dvajsetih let opominja rodove na pomembnost izobraževanja. Šola je javni vzgojno-izobraževalni zavod z izvajanjem javno veljavnega rednega osnovnošolskega izobraževalnega programa. Izvajamo tri programe: program rednega osnovnošolskega izobraževanja, program rednega izobraževanja s prilagojenim izobraževanjem in dodatno strokovno pomočjo in program prilagojenega izobraževalnega programa z nižjim izobrazbenim standardom. Slednji je redkost v šolskem prostoru. Letos šolo obiskuje 584 učencev, z njimi pa dela šestdeset strokovnih delavcev.

V skrbi za inkluzivno vključevanje otrok v izobraževalni sistem si ravnatelj mag. Jure Radišek prizadeva, da bi v šolo prihajali učenci okoliških krajev in se enakovredno vključevali v šolsko življenje in delo. Vključevanje otrok s posebnimi potrebami je na šoli utečena praksa, dobro sprejeta s strani ustanovitelja šole, občine Šentjur, in sveta zavoda, sveta staršev. Epstein

(2011) v partnerstvu med šolo in lokalno skupnostjo daje pomen starševstvu, medsebojnemu komuniciranju, odločanju in sodelovanju šole s skupnostjo. Skladno s teorijo tudi mi skrbimo, da imajo otroci s posebnimi potrebami mrežo podpore, ki razvija sposobnosti otrok v najvišji možni meri.

Danes imajo tudi majhni otroci po Arnšek (2018, 15) neomejen dostop do digitalnih tehnoloških naprav. Piše, da so mladostniki odrasli s tabličnimi računalniki in pametnimi telefoni, pri čemer se ne spominjajo časa pred internetom, oprijelo se jih je poimenovanje »digitalni domorodci« (Crone in Konijn v Arnšek 2018, 10).

Na šoli smo v odgovornosti do otrok in strokovnega dela glede na posredovane okrožnice Ministrstva za šolstvo in priporočil Zavoda za šolstvo glede izvajanja pouka na daljavo pripravili načrt, kako medpredmetno sodelovati in pri tem ne izgubiti na kvaliteti strokovnega dela. Pred izvajanjem pouka na daljavo so na šoli tako potekale priprave na delo. Med jesenskim oddihom otrok je vodstvo šole pripravljalo vse potrebno za zagon informacijskih poti, videokonferenc, in priskrbelo računalnike otrokom, ki so jih potrebovali. Z načrtovanjem smo se preko videokonferenc povezovali med tednom pred začetkom izvajanja pouka na daljavo. Z dvosmerno komunikacijo po službenem mailu nas je ravnatelj obenem obveščal o novostih in okrožnicah, ki so pritekale v ustanovo, poskrbel je za lastno videopredstavitveno načina poteka pouka in podal informacije o izvajanju pouka na daljavo.

Rowan (v Arnšek 2018, 15) razmišlja, da je človek pred sto leti moral za preživetje uporabljati gibanje, danes živimo v domnevi, da za preživetje potrebujemo tehnologijo. Oviro vidi v tem, da tehnologija ubija tisto, kar imamo najraje, povezanost s soljudmi. Meni, da je povezanost ključnega pomena za varen otrokov razvoj. Zato na šoli skrbimo za kvalitetne medosebne odnose. V poslanstvu in viziji LDN šole (v Radišek 2020, 10) je zapisano, da si želimo šolo, ki bo zaradi aktivnih oblik in metod dela, urejenosti in tehnološke opremljenosti učencem bolj zanimiva in bodo v šolo radi prihajali. S kratkoročnimi cilji zagotavljamo motivacijo otrok z ustreznimi modeli pouka, med-

predmetno povezovanje, projektno delo, praktični pouk. Pri spodbujanju socialnih in digitalnih kompetenc otrok je pomembno, da učenci ne izgubijo socialnega stika.

Stres in šola

Mikuš Kos (1991, 10) piše, da je šola socialen prostor, katerega pomen in učinki so takoj za družinskimi pomeni in učinki. Majerle meni (1998, 28), da šola povzroča stres. Po Mikuš Kos (1993) pa je učinek stresa odvisen od preteklih izkušenj, osebnostnih lastnosti, psihosocialnih vplivov, ki stres lahko povečajo, lahko pa pripomorejo k obvladovanju šolskega stresa, česar smo se na naši šoli zavedali.

Ohranjali smo ravnotežje med spretnostjo otrok z računalniki in pretirano uporabo tehnologije. Raziskave so namreč pokazale, da imajo otroci, ki so bolj spretni z računalnikom in drugo tehnologijo, boljše samopodobo in so bolj samozavestni od otrok, ki računalniških spretnosti nimajo dobro razvitih (Turkle v Arnšek 2018, 5). Hkrati pa lahko beremo o prekomerni rabi tehnologije, ko se mladostnik pretirano dobro počuti med virtualnimi, navideznimi prijatelji, ko ni več zmožen regulirati časa, ki ga temu nameni. Je nesrečen, ker ni v stalnem stiku z mobilnim telefonom, računalnikom, drugo tehnologijo. Mladostniki, ki so odvisni od interneta, imajo večje težave s socialno kognicijo, saj živijo v virtualnem svetu ne zmorejo dojemati perspektive drugih ljudi (Yeoung-Rang idr. v Arnšek 2018, 8).

Pri delu smo imeli stik z otroki, tudi med »podaljšanimi počitnicami«. Otroci so pošiljali kratke odgovore, kar je bil smisel povezave med podaljšanimi počitnicami. Npr.: »Pozdravljeni, pošiljam vam povratne informacije. Ja, s prijatelji smo bili veliko zunaj in bilo je lepo.«

Oblikovanje načrta sodelovanja učiteljev

Buckley (2000) navaja, da so prednosti timskega dela učiteljev za učence, da tim učiteljev z različnimi pogledi na temo, z različnim glasom in ritmom govora, z različnim stilom poučevanja in osebnostnimi značilnostmi deluje na učence spodbudno, vzdržuje višjo raven pozornosti in preprečuje, da bi se dolgočasili. Sodobna informacijska tehnologija omogoča timsko poučevanje na daljavo.

Oblikovani cilji medpredmetnega povezovanja:

- izvajati videorazlage pouka, snemanje video vsebin,
- ne posredovati papirnatih gradiv,
- povezati življenjske izkušnje otrok,
- spodbujati miselno aktivnost učencev,
- spodbujati motivacijo otrok z lutko, igračo, pogovorom, skečem na daljavo,
- izmenjevati ideje z otroki,
- zmanjševati učni stres.

Toda kako?

Spraševali smo se, kako dogodke, ki bodo povezani s poukom na daljavo (občutki otrok, doživljanje procesa pouka na daljavo) usmeriti, da bodo otroci doživljali občutke zmožnosti, da bodo uspešni. Jeriček Klanšček (2015, 12) opozarja, da je največji stres pri otrocih in mladostnikih pogosto povezan s šolo.

Bili smo pozorni na otrokov individualiziran program. Zavedali smo se, da je ekran lahko »živ predmet«, bili smo usmerjeni na odnose, ki jih s takšnim načinom dela povzročamo. Glede na raziskavo Zveze Svetov staršev Slovenije (2020) smo se dogovorili, da otrokom pouk olajšamo. Otroke smo spodbujali, jim pošiljali motivacijske stavke, slike z empatično vsebino, stavke z jaz izrazi. Velikokrat smo jim povedali, da jih pogrešamo, jih imamo radi, v pouk vključevali lutke, animacijo. Najbolj pomemben je bil direkten stik z učenci preko videopovezav.

Učitelj tehničnega pouka je poskrbel za osnovno računalniško opismenjevanje, navodila za sestavo PowerPointa, pri TIT in RAO je z otroki veliko vadil. Didaktično delo je otrokom pri pouku na daljavo koristilo, da so bolj samozavestno pristopali k nalogam.

V aktivu strokovnih delavk prilagojenega programa smo oblikovale protokol izvajanja pouka na daljavo, ki smo ga mrežno delile z učitelji, ki poučujejo v našem programu. Učitelji, ki poučujejo v oddelkih prilagojenega programa, so poučevali tudi v oddelkih rednega izobraževalnega programa.

V prvem tednu pouka na daljavo smo se osredotočali na obravnavo snovi, utrjevanje snovi, ocenjevanja znanja v prvem tednu namensko nismo načrtovali.

Učenci prilagojenega programa in IKT tehnologija

Učenci naše šole se enakovredno vključujejo v pouk, z vsemi sredstvi IKT tehnologije, ki je na šoli na voljo. V današnji informacijski družbi in družbi znanja je po poročilu evropske agencije razvidno, da so učenci s posebnimi potrebami med skupinami, za katere je najbolj verjetno, da bodo naleteli na ovire pri dostopu in uporabi IKT (Evropska agencija za razvoj in izobraževanje na področju posebnih potreb 2013).

Ključni argument v Konvenciji Združenih narodov o pravicah invalidov (UNCPRD 2006) v 9. členu poziva podpisnice Konvencije k spodbujanju dostopa invalidov do novih informacijskih in komunikacijskih tehnologij, sistemov, vključno z internetom. Uporaba IKT ni sama sebi namen, saj je sredstvo za podporo otrokovih zmožnosti pri učenju.

Vsi učenci na šoli imajo na razpolago tablice za na klop, ki jih uporabljajo pri pouku. Znajo uporabiti namizne računalnike, kjer s svojim šolskim geslom dostopajo do spletnih učilnic.

Kaj pa starši?

Brez staršev v času izvajanja pouka na daljavo ne gre. Ne pomeni, da starši namesto otrok izvajajo naloge, ampak priskočijo na pomoč, ko je treba popraviti računalnik, pripraviti vklop, urediti hišno povezavo. Starši so navajeni komuniciranja s šolskim e-naslovom, pri pouku na daljavo so sami presodili vključenost v proces. Starše smo z elektronsko pošto in s telefonom obveščali o tekočih informacijah.

Učenci so poiskali pomoč staršev, ko so pošiljali sliko izdelka, posnetek. Starši so preverili dostop pošte, bili so nekakšna kontrolna skupina pri pošiljanju izdelkov. Pri izvajanju govornega nastopa so bili poslušalci, blažilci treme. Vključevali so se v razredna srečanja z razrednikom. Pri izvajanju pouka na daljavo se je v učilnice vključeval ravnatelj šole, ki je izvajal hospitacije na daljavo.

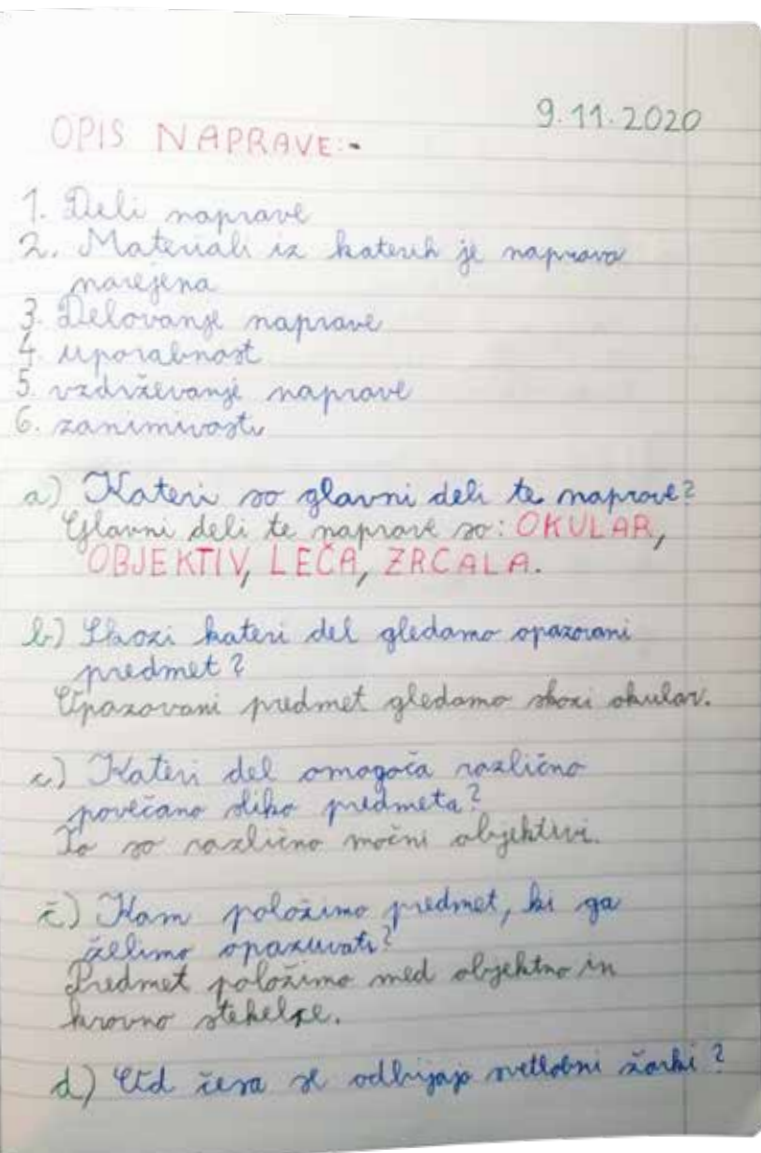
S čim pomagamo pri racionalizaciji pouka na daljavo?

Izvajanje medpredmetnega povezovanja je eden izmed načinov, poti. Vsak učitelj je pri predmetu uredil povezavo z učenci v Google učilnicah pred poukom na daljavo. Učenci so za poskus povezanosti rešili kviz, poslali pozdrav in odgovorili na enostavno vprašanje. S tem smo sledili povezanosti, preverili sposobnost otrok za rokovanje z računalnikom, miško, sposobnost prijavljanja v sistem in pošiljanja sporočil.

Sledili smo napotku, da se učenje veččin, ki jih potrebujejo učenci pri pouku na daljavo, ne sme dogajati med procesom izvajanja pouka na daljavo, večine in rokovanje z IKT opremo so namreč del šolskega kurikulumu, učiteljeve letne priprave na delo.

Pred poukom na daljavo smo določili metode dela, vezane na razlago snovi z našimi posnetki. Opiranje na splet z ogledovanjem posnetkov drugih strokovnih delavcev nam je koristilo pri sledenju snovi, pri konkretnem delu z otroki pa nam kopiranje posnetkov ni pomagalo. Ker sledimo toku razreda, posebnostim otrok, so bili posnetki avtorski. Delali smo s prikazi, miselnimi vzorci, slikovnim materialom, igro in izvajali poskuse preko videa.

Pri učnih oblikah je prevladovalo delo z videoposnetki, spodbujali smo komuniciranje in sodelovanje otrok v parih, tudi na daljavo. Povezovalni elementi učitelja in učencev so bili izbira skupne teme, dejavnosti pri pouku, sledenje pouku v Google učilnicah, pripravljenost učitelja na povratne informacije preko maila.

Projektni pristop, ki smo ga izbrali za medpredmetno sodelovanje, je omogočil tudi uporabo IKT orodja in spodbudil digitalno pismenost otrok. Odzivnost preko telefona in e-pošte se je obrestovala, saj je lahko proces pouka na daljavo nemoteno potekal.

Govorni nastop na daljavo je otrokom, ki so sramežljivi in si nastopanja pred razredom, »živo publiko«, ne želijo, prinesel mnogo olajšanja. Pri tem smo bili pozorni na tempo pripovedovanja, izbiro časa in na razporeditev časa za predstavitev. Preverjali smo, kako je otrok izbral naslov za predstavitev, kako je prilepil sličice v predstavitev in kako je znal postaviti prezentacijo v Google učilnico. Pri povratni informaciji smo sledili skici semaforja, s katero je otrok znal oceniti izpolnjen cilj. Učenci so izrazili zadovoljstvo in prejeli pisno pohvalo. Ob tem so občutili uspeh, učna tema pa se je prijetno zaključila.

Učenci, ki so izkazovali precejšnjo mero socialne nerodnosti, so se pri stiku »skozi ekran« dobro počutili, saj jim ni bilo treba biti v konstantnem fizičnem kontaktu z osebami. Socialno bolj kompetentni učenci pa so pogrešali pristen stik, ton učitelja, ritem, osebnost, ki je skozi ekran bila »nedotakljiva«. To smo blažili z rednimi videokonferencami, srečevanji. Otroci so se pri tem razgovorili, povedali so, kaj pogrešajo: »Meni pri pouku na daljavo manjka druženje s sošolci, učitelji. Upam, da se kmalu vidimo v živo.« Učenci so tudi navajali, da pogrešajo osebnost učitelja, neposredno dogajanje v razredu.

Da bi pojav šolskega stresa omilili, smo uporabili tudi telefonske klice. V pogovoru z otrokom in starši smo rešili marsikatero vprašanje, npr. kako velika je fotografija za naslovnico, po drugi strani pa si je otrok želel slišati glas učiteljice in se z njo pogovoriti. Pouk na daljavo smo izkoristili tudi za različne igrice: povej ime predmeta, skrij predmet v roko in ti povemo, v kateri roki je (veliko smo se smejali zaradi zamenjave strani), izvedli smo vaje za sprostitev glave in vratu, si pošiljali sporočila na samolepilnih lističih.

Zaključek

Ob vsem povedanem pa ne smemo pozabiti, da moramo, če želimo imeti dobre odnose z učenci, med poukom na daljavo poiskati vzvode sodelovanja z učenci in starši, ki dopolnjujejo otrokovo znanje. Ne smemo pozabiti na stresne situacije, ki so lahko povezane s šolo in so ekranu nevidne.

Strokovni delavci lahko v času šole na daljavo učencem z medpredmetnim povezovanjem strnemo učne vsebine in poskrbimo, da učenci pri pouku na daljavo doživijo uspeh, s tem pa doprinesemo k skupnemu lažjemu premagovanju epidemioloških razmer.

Viri

- Arnšek, N. (2018): *Uporaba tehnologije in možgansko delovanje otrok in mladostnikov*. Koper: Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije, UP - zaključna naloga.
- Buckley, S.J. (2000): *Team teaching- what, why and how?* London: Sage Publications.
- Epstein, J.L. (2011): *School, family, and community partnerships. preparing educators and improving schools*. Philadelphia: Westview Press.
- Evropska agencija za razvoj in izobraževanja na področju posebnih potreb (2013): *Informacijska in komunikacijska tehnologija kot podpora inkluziji*. Dostopno na: https://www.european-agency.org/sites/default/files/ICT_for_Inclusion-SL.pdf
- Evropska agencija za razvoj in izobraževanja na področju posebnih potreb (2013): *Informacijska in komunikacijska tehnologija kot podpora inkluziji – Razvoj in priložnosti za evropske države*.
- Jeriček Klanšček, H. (2015): *Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju med mladostniki v Sloveniji : izsledki mednarodne raziskave HBSC, 2014*. Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje.
- Florjanič, L. (2017): *Refleksija študentov razrednega pouka o usposobljenosti za medpredmetno povezovanje*. Maribor: Pedagoška fakulteta, UM - magistrsko delo.
- Jerome, V. (2016): *Analiza dejavnikov stresa z vidika učencev in učiteljev v osnovni šoli*. Maribor: Ekonomska-poslovna fakulteta, UM - magistrsko delo.
- Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov(UNCRPD). (2006). Dostopno na: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/ConventionRightsPersonsWithDisabilities.aspx#9>
- Majerle, V. (1998): *Stres v šoli: študija primera*. Didakta, let.8 (št.42/43) str. 27-30.
- Mikuš Kos, A. (1993): *Šola in stres*. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.
- Mikuš Kos, A.(1991): *Šola in duševno zdravje*. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Miller, K. (2000): *Otrok v stiski: priročnik za vzgojitelje, učitelje, strokovnjake in starše, ki se srečujejo z otroki, ki doživljajo stiske, krize in stres*. Ljubljana: Educy.
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (2020): *Priporočila zaveda za šolstvo glede izvajanja pouka na daljavo* Sklep o ukrepih za nemoteno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v osnovnih šolah v šolskem letu 2019/2020. Dostopno na <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-izobrazevanje-znanost-in-sport/>
- Radišek, J. (2020): *Letni delovni načrt OŠ Franja Malgaja Sentjur*. Dostopno na: http://osfm-splet.splet.arnes.si/files/2020/10/LDN2020_2021.pdf
- Rupnik Vec, T., Preskar, S., Slivar, B., Zupanc Grom, R., Kregar, S., Holcar Brunauer, A, Bevc, V., Mithans, M., Grmek, M., Musek Lešnik, K. (2020): *Analiza izobraževanja na daljavo v času epidemije COVID-19 v Sloveniji*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: <https://www.zrss.si/digitalnainkrajznica/izobrazevanjeNaDaljavo/>.
- Zavašnik Arčnik, M. in Erčulj, J. (2015): *Izbrana poglavja iz vodenja v vzgoji in izobraževanju*. Ljubljana: Šola za ravnatelje.
- Zavod RS za šolstvo. Raziskava o obremenjenosti učen in učencev. Dostopno na: <https://www.zrss.si/objava/raziskava-o-obremenjenosti-ucenk-in-ucencev>
- Zavod RS za šolstvo. *Izobraževanje na daljavo v posebnih razmerah- priporočila za ocenjevanje znanja v osnovni šoli* -Zavod republike Slovenije za šolstvo, št.091-10/2020-1, dne 16.4.2020. Dostopno na: <https://sio.si/wp-content/uploads/2020/04/Priporo%C4%8Dila-ocnevanje-O%C5%A0-16042020.pdf>
- Zavod RS za šolstvo. *Okrožnica Zavoda RS za šolstvo v zvezi s podporo pri izvajanju pouka na daljavo št. 091-23/2020-2 z dne 28. 10. 2020*. Dostopno na: https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/2020-10-30-okroznica_os_oktober_2020.pdf
- Zavod RS za šolstvo (2020): *izobraževanje na daljavo v posebnih razmerah- priporočila za ocenjevanje znanja v osnovni šoli*
- Zavod RS za šolstvo. *Opomnik z vprašanji, ki usmerjajo strokovne delavce pri pripravi na pouk na daljavo št. 091-23/2020-3 z dne 28. 10. 2020*. Dostopno na: https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/2020-10-30-opomnik-za-pripravo-nacrta-dela_os.pdf
- Zveza aktivov svetov staršev Slovenije -ZASSS (2020): *Izobraževanje na daljavo in pogled naprej*. Dostopno na: <http://www.zasss.si/index.html>.